

6. Шевченко В. Філософія освіти: проблеми самовизначення. Філософія освіти. 2005: (1): 18-28.
7. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004, 156 с.

УДК 378:311

Шевченко О.М., Лещенко Т.О.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ АКАДЕМІЧНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Імідж викладачів і здобувачів вищої освіти – це один із ключових елементів формування сприятливого іміджу освітнього закладу на ринку освітніх послуг. Зважаючи на тенденцію звууження перспективності викладацької професії, постає необхідність побудови образу викладача, за допомогою якого в суспільстві сформуються авторитет і престиж особистості педагога. Викладач забезпечує систематичний інформаційний вплив, формує в кожного учасника освітнього процесу ідеї, цінності, зразки поведінки. Тому важливо розв'язати стратегічну освітню проблему – сформувати позитивний імідж сучасного викладача закладу вищої освіти (ЗВО). Стаття присвячена дослідженню іміджу викладача сучасного ЗВО. За допомогою методів анкетування й узагальнення проаналізовано й емпірично досліджено риси професійного іміджу викладача, якими, на думку іноземних здобувачів освіти, має володіти сучасний викладач в умовах вищої школи. Висвітлено результати проведеного дослідження серед іноземних здобувачів вищої освіти щодо іміджу сучасних викладачів. З'ясовано, що здобувачі освіти звертають увагу на те, як викладач спілкується з іншими викладачами і здобувачами освіти, як відповідає на їхні запитання; чи є контакт із викладачем у соціальних мережах, чи використовуються новітні технології в освітньому процесі тощо. Названо компоненти іміджу і складові педагогічної майстерності викладача ЗВО, визначено взаємозумовленість позитивного іміджу педагога і його педагогічної майстерності.

Ключові слова: викладач, заклад вищої освіти, формування іміджу, імідж, педагогічний імідж, іноземний здобувач освіти.

The image of teachers and students of higher education is one of the key elements of forming a favorable image of an educational institution in the market of educational services. Considering the tendency to decrease the perspective of the teaching profession, there is a need to build an image of a teacher, with the help of which the authority and prestige of a teacher's personality will be formed in society. The teacher provides a systematic information influence, forms ideas, values, and patterns of behavior in each participant of the educational process. Therefore, it is important to solve a strategic educational problem - the formation of a positive image of a modern teacher of a higher educational institution. The article is devoted to the study of the image of a teacher of a modern higher educational institution. The authors analyzed and empirically investigated the features of the teacher's professional image, which, according to foreign students of education, should be possessed by a modern teacher in the conditions of a higher school, using the methods of questionnaires and generalization. The results of the conducted research among foreign students of higher education regarding the image of modern teachers are revealed. It was found that students pay attention to how the teacher communicates with other teachers and students, how he answers their questions; whether there is contact with the teacher on social networks, whether the latest technologies are used in the educational process, etc. The components of the image and the components of pedagogical skill of a teacher of a higher educational institution are named, the interdependence of a positive image of a teacher and his pedagogical skill is determined.

Key words: lecturer, academy, university, formation of the image, image, pedagogic

Конкуренція між закладами вищої освіти останніми роками стрімко загострюється. Це зумовлює необхідність проведення активної іміджевої політики і формування позитивного іміджу вишу в суспільстві. Імідж викладачів і здобувачів вищої освіти став одним із ключових елементів досягнення високого рівня освітнього закладу й формування сприятливого іміджу на ринку освітніх послуг.

Викладач ЗВО – це особистість, яка за родом своєї професійної діяльності має володіти низкою універсальних якостей: здібностями психолога, організатора, аналітика, оратора; методиками навчання і виховання [2, с. 294].

Викладач, який працює з іноземними здобувачами освіти, має бути компетентним у психологічних особливостях соціальної ідентичності іноземних здобувачів освіти і в невербальних засобах комунікації з представниками інших культур. При цьому слід визнати, що без сформованого позитивного іміджу неможлива ефективна реалізація жодної з функцій викладача вищої школи.

Низка науковців займаються проблемами формування іміджу (Е. Галицька, Н. Гузій, Т. Довга, Н. Кузьміна, Л. Кайданова та ін.). Питання особистісного іміджу сучасного педагога досліджують В. Горчакова, Т. Демчук, В. Олексенко, А. Козменко, М. Лук'янова, О. Мармаза, Ю. Скорик та ін. [3; 5; 6; 7]. Однак слід зазначити, що попри певну увагу вчених до цієї проблеми, окремі кардинальні питання ще чекають на своє вирішення.

Ми переконані, що імідж викладача вищої школи – це інтегральна характеристика, яка охоплює сукупність зовнішніх і внутрішніх, індивідуальних і професійних якостей педагога [6, с. 96].

Думка іноземних здобувачів освіти, безумовно, має велике значення в оцінці якості сфери діяльності викладачів, які працюють із ними, оскільки саме здобувачі відчувають на собі її вплив і є партнерами педагога в навчальному процесі. Наведемо деякі результати опитування іноземних здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету.

Згідно з опитуваннями іноземних здобувачів освіти у викладачів вони високо поцінують такі особистісні якості: добрий характер, гармонійний образ, почуття гумору, дотепність, талант, розум, інтелігентність, мудрість, справедливість, вміння розуміти студентів, небайдужість, чуйність.

Іноземні здобувачі освіти надають великого значення моральним якостям викладача. Виокремлено загальновідомі ознаки, за якими особистість будь-якої людини незалежно від національності визнається високоморальною. Серед них патріотизм, любов до Батьківщини, чесність, порядність, відповідальність, сумлінність, скромність. Здобувачі виділяють і професійну складову іміджу. Вона складається з таких професійних компетенцій: знання свого предмета; вміння викладати матеріал зрозуміло і доступно; вміння дотримуватися логічної послідовності при викладі матеріалу; вміння ставити запитання і спонукати до дискусії; культура мови;

творчий підхід та інтерес до справи; об'єктивність у оцінюванні знань студентів.

Сучасний викладач, на думку студентів, – це Людина світу, яка багато подорожує, бере участь у міжнародних конференціях, грантах і проєктах. Завдяки інтернету викладач ознайомлений із останніми науковими досягненнями і відкриттями, листується з провідними світовими вченими в галузі його наукових інтересів. У зв'язку з цим викладач має добре володіти однією чи кількома іноземними мовами, інформаційними технологіями, користуватися соціальними мережами для швидкої передачі інформації [4, с. 398].

Головна мета академічного спілкування полягає в тому, щоби слово, мова викладача були правильно прийняті та зрозумілі іноземним здобувачам освіти. Отже, викладачеві необхідно орієнтуватися на аудиторію, добре знати національний склад, зважати на її менталітет, культуру, цінності, етикет.

Необхідно підкреслити, що навчання здобувачів на першому курсі – це перший, найважчий для іноземців рік. Викладач протягом цього першого навчального року – дуже важлива людина в житті здобувача, він не лише навчає його мови, а й відкриває для нього новий світ, допомагає розв'язувати його проблеми, стає порадиником і наставником. Тому ставлення іноземних здобувачів освіти до України та її культури багато в чому залежить від викладача – представника цієї країни.

Отже, сучасний затребуваний викладач, який працює в іноземній аудиторії, – це викладач-професіонал, який має полікультурну компетентність; це культуролог, методист, психолог, педагог-ритор, інтелігентна й освічена людина.

Список використаних джерел

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2005. 336 с.
2. Грейліх О. Психологія формування іміджу викладача вищого навчального закладу. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*. Переяслав-Хмельницький, 2010. Вип. 19. С. 294-299.
3. Кайданова Л. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача. *Гуманітарний вісник*. 2009. № 17. С. 24-29.
4. Лещенко Т. О., Шевченко О. М. Міжкультурна комунікація в навчанні української мови як іноземної здобувачів закладу вищої медичної освіти. *International scientific innovations in human life* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 10-21 січня, 2022 р. Манчестер, 2022. С. 397-401.
5. Олексенко В.П. Формування професійного іміджу сучасного вчителя *Проблеми освіти*. 2015. Вип. 84. С. 258-263.
6. Шевченко О. М. Culture of pedagogical communication and its formation in the process of professional training in higher education. *Неперервна педагогічна освіта XXI століття* : матеріали Міжнар. пед.-мист. читань пам'яті проф. О. П. Рудницької, м. Київ, 1 грудня, 2022 р. К., 2022. Вип. 5 (17). С. 95-97.
7. Shevchenko O., Leshchenko T. Communicative competence of future doctors as a necessary component of optimizing the system of medical services. *Problems of science and practice, tasks and ways to solve them* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 24-